

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT
Vakgroep Nederlandse Taalkunde
Blandijnberg 2
9000 Gent

VRAGENLIJST 177

JULI 2007

Navraaglijst School & Spel / Lichaam

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),
.....(gemeente).....(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Waar opgegroeid :

(vroeger) beroep :

In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :

Dialect van moeder :

Dialect van vader :

Dialect van echtgeno(o)t(e) :

Ik ben naar school geweest tot jaar

Datum van invullen van vragenlijst :

Adres en telefoonnummer :
.....
.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Dialect :

(vroeger) beroep :

Ik ben naar school geweest totjaar.

Hoogste diploma :

Adres en telefoonnummer :
.....
.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

De bundel met afbeeldingen die bij deze lijst hoort hoeft u NIET terug te sturen!

1. Hoe noemt u het schrijfboek waarin de leerlingen teksten in het net overschrijven van het bord of van een klad?	
2. Hoe noemt u een schrijfboek met ruitjes, dat vaak in de les rekenen gebruikt wordt?	
3. Hoe noemt u de papieren omslag rond een boek die u zelf hebt aangebracht om het boek zelf netjes te houden?	
4. Hoe noemt u de omslag van het boek zelf? Dit is meestal hard of slap karton, en is een deel van het boek zelf.	
5. Hoe noemt u een lap om de pen aan af te vegen zodat die weer proper wordt?	
6. Hoe noemt u het metalen of glazen doosje met een vochtig sponsje erin, dat door schoolgaande kinderen gebruikt werd om hun lei schoon te wissen?	
7. Hoe noemt u het plastic buisje dat met inkt gevuld is en men kant-en-klaar kan kopen? Het wordt gebruikt voor vulpenen.	
8. Hoe noemt u met een werkwoord het scherper maken van een punt (bv. van een potlood)? Bv. in de zin: Ik moet mijn potlood nog...	
9. Hoe noemt u de tafel met zand die in de klas stond en die vooral gebruikt werd om de lessen geschiedenis en aardrijkskunde aanschouwelijk te maken? (zie ill. 9)	
10. Hoe noemt u de langwerpige gekleurde staafjes die in het eerste en tweede leerjaar gebruikt worden om te leren rekenen? De verschillende lengten en kleuren van de houten staafjes vergroten het inzicht. (zie ill. 10)	
11. Hoe noemt u de vette staafjes waarmee kleine kinderen kleuren? Ze lijken op krijtjes, maar zijn veel vetter en worden op papier gebruikt. (zie ill. 11)	
12. Hoe noemt u de kleverige vloeistof of stof waarmee bv. bladeren aan elkaar gekleefd konden worden?	

13. Op sommige scholen werd tijdens de knutseluurtjes lijm gebruikt die door de leerkracht zelf gemaakt werd uit tarwebloem. Had u een benaming voor die lijm?	
14. Hoe noemt u de pot waarin (vloeibare) lijm bewaard wordt? (zie ill. 14)	
15. Hoe noemt u het hulpmiddel bij het leesonderwijs dat bestaat uit grote plank met verschillende afbeeldingen op (bv. van een hond, van een aap, of van schapen). Bij elke afbeelding horen letters, waarmee aan kinderen het lees- en schrijfsysteem uitgelegd wordt. Deze plank is erg groot en werd vooraan in de klas gebruikt. (zie ill. 15)	
16. Hoe noemt u het kleine plankje met richels, waarop met losse letters woorden gevormd kunnen worden? Vaak zijn er boven de richels afbeeldingen te zien die het kind kunnen helpen het woord te vormen. Bijvoorbeeld: aap, noot, mies, enz. Elk kind had een eigen plankje. (zie ill. 16)	
17. Hoe noemt u de doos met letters, waarmee woorden kunnen worden gevormd? Ze werd gebruikt bij het eerste leesonderwijs. (zie ill. 17)	
18. Hoe noemt u de zaal op school waar doorgaans de sportlessen plaatsvinden?	
19. Hoe noemt u het verwarmingstoestel in de klas zoals je die vroeger in de klassen aantrof? (zie ill. 19)	
20. Hoe noemt u de persoon die vanuit een hogere instantie de gang van zaken op school controleert? Zo'n persoon brengt enkele malen per jaar een bezoek aan de school.	
21. Hebt u een spottende benaming voor een kind in het kleuter- en peuteronderwijs?	
22. Hoe noemt u de mannelijke bestuurder van een lagere school?	
23. Hoe sprak u de mannelijke bestuurder van een lagere school aan?	
24. Hoe noemt u de mannelijke bestuurder van een lagere school, als het een geestelijke was?	

25. Hoe sprak u die persoon dan aan?	
26. Hoe noemt u de vrouwelijke bestuurder van een lagere school?	
27. Hoe sprak u de vrouwelijke bestuurder van een lagere school aan?	
28. Hoe noemt u de vrouwelijke bestuurder van een lagere school, als het een geestelijke was?	
29. Hoe sprak u die persoon dan aan?	
30. Hoe noemt u een scholier die het schooljaar voor een tweede keer doet?	
31. Hoe noemt u het rechtstaan naast de bank bij het binnenkomen van de leerkracht in de klas? Bv. in de zin: Als de meester binnenkomt, moeten de leerlingen ...	
32. Hoe noemt u met een werkwoord het begunstigen van andere leerlingen door de leerkracht?	
33. Hoe noemt u met een werkwoord het minder begunstigen van andere leerlingen door de leerkracht?	
34. Leerlingen maken soms propjes van papier en gooien die door de klas om de leerkracht te treiteren. Hoe noemt u dit kattenkwaad?	
35. Hoe noemt u het op de knieën in klompen zitten als straf van stoute leerlingen?	
36. Hoe noemt u met een algemene benaming de zaken waarmee een kind kan spelen? Bv: Het ligt hier weer vol auto's en knikkers en poppen! Kinderen hebben tegenwoordig veel te veel	
37. Hoe noemt u de figuur uit sneeuw die kinderen vaak maken als het sneeuwt? (zie ill. 37)	
38. Bij het oplaten van een vlieger laten de kinderen vaak langs het touw een stukje papier omhoog gaan. Hebt u een benaming voor deze handeling?	

39. Hoe noemt u het loopspel waarbij kinderen blikken onder hun voeten vastbinden en op die manier proberen te lopen?	
40. Kent u het woord “overhand” of iets in die aard voor beurtelings, om de beurt? Zo ja, schrijf het woord hiernaast duidelijk op.	
41. Hoe zegt u met een werkwoord dat iemand als eerste begint bij een spel, bv. bij het knikkerspel?	
42. Bij de aanvang van sommige kinderspelen moet er een rangorde bepaald worden. De kinderen roepen dan om beurt: eerste, tweede, derde. Hoe riep u in uw dialect eerste, tweede, derde?	I. II. III.
43. Bij sommige kinderspelen is het leuk om als laatste aan de beurt te zijn. Wat riep u als u de laatste wilde zijn?	
44. Hoe noemt u het kinderspel waarbij een muntstuk wordt opgegooid en waarbij de anderen moeten raden welke zijde van het muntstuk zal verschijnen?	
45. Hebt u een benaming voor het witte, holle ijs, dat bv. in de voren in velden gevormd wordt? Kinderen lopen er graag over, omdat het onder hun voeten kraakt. Doordat het op vaste grond is, is het ongevaarlijk.	
46. Hoe noemt u de variant van haasje over waarbij een aantal kinderen na elkaar voorovergebogen tegen de muur staan? De bedoeling is dat anderen op hun rug springen zonder er af te vallen.	
47. Hebt u verschillende benamingen voor de vier zijden van de bikkell? Zo ja, schrijf ze hieronder gedetailleerd op.	

48. Kent u deze variant van het bikkelspel? De bikkels liggen in willekeurige slagorde. Men gooit een balletje op. Terwijl het balletje in de lucht is, probeert men de bikkels allemaal op de gelijke kant te leggen, en het balletje weer te vangen voor het op de grond valt. Het wordt bij voorkeur gespeeld op een arduinen stoep. Het wordt vooral door meisjes gespeeld.	
49. Hoe noemt u het gezelschapsspel waarbij men kleine (benen) plaatjes, door er met een ander plaatje op te drukken, in een bakje moet laten springen? (zie ill. 49)	
50. Hoe noemt u een zelfklevend plaatje? Meestal staat op de voorkant een kleurige afbeelding of reclame. De klevende kant wordt afgeschermd door een wit papiertje, dat er afgetrokken moet worden om de afbeelding te kunnen plakken.	
51. Hoe noemt u het plaatje dat men op zijn hand of arm kon afdrukken? Meestal moest het plaatje natgemaakt worden, en dan op de hand of eventueel op papier gedrukt worden. De afbeelding werd zo overgezet. Dit soort plaatjes zat vroeger vaak in snoepautomaten.	

LICHAAM

Voor de afleveringen over het menselijk lichaam en over bewegingen en gezondheid hebben wij nog enkele gegevens nodig.

Hoe noemt u in uw dialect:

52. De laatste stuiptrekkingen in de armen en handen van een stervende?	
53. De diarree die vaak optreedt op het moment dat iemand sterft?	
54. Iemand op de rug dragen?	
55. De beide ogen tegelijk zeer snel afwisselend open en dicht doen, bijvoorbeeld om ze te beschermen tegen te fel licht?	
56. De geelachtige, vette stof die in de oren zit?	

57. Wat zegt u wanneer u moeilijk kunt spreken doordat er iets in uw keel lijkt te zitten? Het gaat meestal over door even te kuchen of de keel te schrapen.	
58. Het geheel van de botten die rond de hersenen zitten?	
59. Sisklanken als de s en de z onduidelijk en verkeerd uitspreken, met een sissend geluid?	
60. Het deel van het skelet dat gevormd wordt door de heupbeenderen, het heiligbeen en het staartbeen?	
61. Hoe drukt u in uw dialect <u>op een neutrale manier</u> uit dat een vrouw niet langer vruchtbaar is, haar maandstonden niet meer krijgt?	
62. Kent u hiervoor ook een <u>schertsende</u> uitdrukking?	
63. Zich met kracht tegen de grond afzetten met de voeten, al dan niet tegelijk, waardoor men even in de lucht zweeft en daarna weer met de voeten op de grond terechtkomt?	
64. Pijn in de keel?	
65. Pijn in de hartstreek of in het hart zelf?	
66. Speeksel, drank of voedsel door het keelgat naar de slokdarm en de maag doen gaan?	
67. Hoe noemt u het wanneer voedsel, drank of speeksel per ongeluk in de luchtpijp terechtkomt in plaats van in de slokdarm, waardoor men hevig moet hoesten om het er weer uit te krijgen? Bv. Hij zit te hoesten met zijn armen in de lucht, hij is (hem) aan het ...	
68. Heeft u in deze situatie een andere benaming voor de luchtpijp? Bv. Dat stuk vlees is in ... geschoten.	
69. Iemand die erg soepel is, die zijn/haar ledematen erg ver kan buigen? Bv. Dat meisje is een ...	
70. Hoe zegt u in uw dialect: mijn arm (of been) is gebroken?	

9

10

11

14

15

16

17

19

49

37